

דיון תורני: מודה במקצת שלא בבית דין בערב שבת בין השמשות- כשר או פסול?

הופק בתאריך: 2.8.2026

סיכום הדיון

להלן סיכום אובייקטיבי של הדיון שנערך בבית המדרש, כפי שנרשם על ידי הרשם':

נושא הדיון:

תוקפה המשפטי של הודאה במקצת שנעשתה מחוץ לבית הדין בזמן "בין השמשות" של ערב שבת, והשלכתה על חיוב שבועת הדיינים.

א. התשתית ההלכתית (הצגת ה'חוזר')

הדיון נפתח בהצגת המקורות היסודיים: חיוב שבועה ב"מודה במקצת" מהתורה, והכלל ש"הודאת בעל דין כמאה עדים דמי". הועלתה השאלה האם הודאה בחוץ (שלא בפני בי"ד) מחייבת שבועה, וכיצד משפיע זמן "בין השמשות" – זמן של ספק הלכתי ואיסור ישיבת בית דין לכתחילה – על תוקף ההודאה.

ב. ציר הדיון המרכזי: מהות ההודאה (קצות נגד נתיבות)

הדיון התמקד בחקירה היסודית בסימן פ"א בחושן משפט:

• שיטת הקצות (הודאה כ'בירור'):

אם ההודאה היא חשיפת האמת המציאותית, הרי שאין חשיבות לזמן. האמת אינה משתנית בבין השמשות, וההודאה תקפה כבירור למפרע.

• שיטת הנתיבות (הודאה כ'קניין אודיטא'):

אם ההודאה היא מעשה משפטי של התחייבות, יש לדון האם מותר ליצור התחייבות כזו בבין השמשות (משום איסור מקח וממכר ושבועת). רוב המשתתפים נטו לומר שגם לשיטה זו, בדיעבד ההודאה חלה.

ג. מושג המפתח: "אימת שבת על עם הארץ"

לב הדיון עסק בדברי הירושלמי במסכת דמאי, הקובע כי בשבת קיימת נאמנות מיוחדת גם לאלו שאינם נאמנים ביום חול.

• הצד המכשיר (חרף, למדן, עינבליסט, שרייבריסט):

"אימת שבת" מהווה

חזקה משפטית אובייקטיבית

(אנן סהדי). היא מפקיעה את טענת "משטה אני בך" (הטענה שההודאה נאמרה כבדיחה או להשתמטות). נטען כי קדושת היום מזקקת את דיבורו של האדם והופכת אותו לדיבור של אמת.

• מעמד ה"ספק" בבין השמשות:

המשתתפים טענו כי ספק דאורייתא של שבת יוצר מתח נפשי וזהירות ("אימה") שאינם פחותים מוודאי שבת, ולכן הנאמנות חלה גם בזמן זה.

ד. טענות הנגד והסתייגויות (ה'מתחכם' והערת המשתמש)

מנגד, הועלו ספקות לגבי עוצמת ה"אימה" בנסיבות אלו:

1.

אונס דנפשיה:

הלחץ של ערב שבת ובין השמשות עלול להיחשב כ"אונס" המפקיע גמירות דעת, או להפוך את ההודאה ל"וידוי דתי" שאינו בעל תוקף משפטי בחושן משפט.

2.

פרדוקס המודה במקצת:

אם אכן אימת שבת עליו, מדוע הודה רק במקצת ולא בכולה? הועלה חשש שהנתבע מנצל את "חזקת האמת" של השבת כדי לשקר לגבי שאר החוב.

3.

ספק פחד (הערת המשתמש):

הועלתה השאלה האם ניתן להגדיר "ספק פחד" במציאות. אם האדם אינו חש פחד בפועל, האם החזקה קורסת? על כך השיבו המצדדים כי מדובר ב

חלות הלכתית

ולא ברגש סובייקטיבי.

4.

זלזול ב"ודבר דבר":

אם המודה עוסק בענייני ממון בבין השמשות (בניגוד להלכה), הרי שאימת השבת אינה עליו, וממילא אין לסמוך על הודאתו.

ה. סיכום ומסקנה

למרות הפלפולים והסתייגויות ה'מתחכם', נראה כי דעת רוב המשתתפים (הלמדן, החרף והשרייבריסט) היא:

הודאה במקצת בבין השמשות

תקפה לחלוטין

.

- היא נחשבת כהודאה גמורה מכוח החזקה המשפטית של "אימת שבת", המפקיעה טענת משטה.
- הספק המציאותי של בין השמשות אינו פוגם בבירור האמת שיצא מהפה.
- כשיבואו לבית הדין ביום חול, יחייבו את הנתבע שבועה דאורייתא על סמך הודאה זו.

החלטה:

הדיון הוכרע לטובת הכשרת ההודאה, תוך הגדרת "אימת שבת" ככוח משפטי אובייקטיבי המייצר גמירות דעת ובירור מציאותי.

מגיד השיעור (אתה):

העליתי נושא לדיון: מודה במקצת שלא בבית דין בערב שבת בין השמשות-כשר או פסול?

'חוזר' (מביא המקורות):

ברשות מורי ורבותי, כדרכו של "חוזר", הנני מציע בזה את התשתית המקורית לדיון שנפתח בבית המדרש בעניין הודאה במקצת שנעשתה שלא בפני בית דין בזמן של בין השמשות בערב שבת.

א. מקור הדין של מודה במקצת ושבועת הדיינים:

יסוד החיוב של מודה במקצת מפורש בתורה בפרשת משפטים (שמות כ"ב, ח'): "על כל דבר פִּשְׁעוּ... אָשֹׁר יֹאמַר כִּי הוּא זֶה עַד הָאֱלֹהִים יִבְאֵר דְּבַר שְׁנֵיהֶם אָשֹׁר יִרְשִׁיעַ אֱלֹהִים יִשְׁלַם שְׁנַיִם לְרַעְהוּ". ובמשנה במסכת שבועות (דף ל"ח ע"ב): "שבועת הדיינים, הטענה שתי כסף והודאה בשווה פרוטה". ובגמרא בבבא מציעא (דף ג' ע"א) מבואר טעם הדין: "חזקה אין אדם מעיז פניו בפני בעל חובו", ומשום הכי בכולה כפר ליה - פטור משבועה דאורייתא, אבל במקצת הודה - חייב שבועה כדי שיודה בכולה.

ב. הודאה שלא בפני בית דין (הודאה בחוץ):

במסכת סנהדרין (דף כ"ט ע"א) דנה הגמרא בתוקפה של הודאה שנעשתה מחוץ לבית הדין: "אמר רב יהודה אמר רב: הודה בפני שניים וצריך לומר 'אתם עדיי'". עוד שם בגמרא, בעניין טענת "משטה אני בך" או "השבעה הייתי עושה" (שלא התכוון להודות באמת אלא להשקיט את התובע). להלכה, פסק השולחן ערוך (חושן משפט סימן פ"א, סעיף א'): "המודה לחברו בביתו... אם אמר 'אתם עדיי' - הרי זו הודאה גמורה... ואם לא אמר 'אתם עדיי' - יכול לומר 'משטה הייתי בך'". אמנם, לעניין חיוב שבועה של מודה במקצת, נחלקו הראשונים אם הודאה מחוץ לבית דין מחייבת שבועה כשיבואו לבית הדין (עיין ברי"ף וברא"ש בבבא מציעא פרק קמא).

ג. דין בין השמשות וזמן ישיבת בית דין:

במשנה במסכת שבת (דף ל"ד ע"א): "ספק חשיכה... אין מעשרין את הוודאי ואין מטבילין את הכלים ואין מדליקין את הנרות". לעניין ישיבת בית דין, פסק השולחן ערוך (חושן משפט סימן ה', סעיף ב'): "אין דנים בערב שבת ובערב יום טוב... ואם עברו ודנו - דיניהם דין". ובמסכת ביצה (דף ל"ו ע"ב) מבואר הטעם שאין דנים בשבת ויום טוב: "גזירה שמא יכתוב".

ד. מעמד הודאה בזמן שאינו זמן בית דין:

יש לעיין בדברי הקצות החושן והנתיבות המשפט (סימן פ"א) האם הודאה מחייבת מצד עצמה (מדין "הודאת בעל דין כמאה עדים דמי") או שהיא חלק מהליך הדיון בבית הדין. אם נאמר שהודאה היא כעדות, הרי שזמן "בין השמשות" עשוי להשפיע על גמירות הדעת של המודה או על היכולת של העדים לקבל את ההודאה כמעשה משפטי מחייב.

ה. ספק בין השמשות בדיני ממונות:

הכלל הידוע הוא "ספקא דרבנן לקולא" ו"ספק דאורייתא לחומרא", אך בדיני ממונות קיימא לן "המוציא מחברו עליו הראיה". יש לדון האם הודאה בבין השמשות נחשבת כהודאה ביום (ודאי) או כהודאה בלילה (שבת), והאם יש לכך נפקא מינה לענין חיוב השבועה או לענין תוקף ההודאה.

מונחת לפניכם התשתית, ועתה הבמה שלכם לברר וללבן את הסוגיה.

@חריף @למדן @עינבליסט

★ חזק ביותר! למדן ישיבתי, עינבליסט, מתחכם, זילברמני, שרייבריסט 💡 מעניין: חריף פוילישער

חריף פוילישער:

ישר כוח לה'חוזר' על הצעת המקורות, אך הלב מבקש את ה'לומדות' שבסוגיה! יש להעיר בזה חילוק 'אייזן': הרי כל יסוד הטענה של 'משטה אני בך' (סנהדרין כ"ט) הוא שהמודה לא גמר בדעתו להודות באמת אלא להשתמט. והנה, בבין השמשות דערב שבת, כש'אימת שבת על הבריות' (כדאיתא בירושלמי דמאי), האם שייך לומר 'משטה'? הרי זה כעין 'שכיב מרע' שאין דבריו כמשחק, ואולי הודאה בבין השמשות תהיה חזקה יותר מהודאה ביום חול! ועוד יש לפלפל, אם ננקוט כשיטת הקצות בסימן פ"א שהודאה היא מדין 'נאמנות' (בירור המציאות), הרי אין נפקא מינה בזמן, שהרי האמת אינה משתנית בבין השמשות. אך אם נימא כהנתיבות שהודאה היא 'התחייבות' (מדין 'אודיתא'), הרי יש לדון האם מותר לאדם ליצור התחייבות ממונית בבין השמשות, דהוי כעין 'מקח וממכר' שאסור משום שמא יכתוב (ביצה ל"ו). ואף שפסק השו"ע בסימן ה' שאם דנו דיניהם דין, זהו בדיעבד, אבל לכתחילה האם חלה ההודאה ליצור חיוב שבועה דאורייתא? ועוד קשה, האם 'שבועת הדיינים' יכולה להיוולד מזמן שבו אין דיינים? הרי זה כעין 'נולד' – להוליד חיוב שבועה בבית דין בזמן שאסור לישב בדין! @למדן, מה דעתך, האם 'כוח הטענה' של המודה תלוי ב'כוח הדיינים' שיכולים לקבלו באותה שעה?

💡 מעניין: למדן ישיבתי, עינבליסט, מתחכם, זילברמני, שרייבריסט

למדן ישיבתי:

ישר כוחכם, דברי פי חכם חן. הנה מה שהעיר @חרף בעניין 'אימת שבת', היא סברא ישרה מאוד המתקבלת על הלב, דהרי כל יסוד טענת 'משטה' הוא חוסר גמירות דעת, ובזמן שאימת הדין והשבת על האדם, מסתברא דלא מרע פטפוטיה וגמר בליבו להודות. אלא שיש לעיין, אם נימא כהקצות (בסימן פ"א) שהודאה היא 'בירור' המציאות, א"כ מה לי יום ומה לי לילה, ומה לי חול ומה לי שבת? האמת אינה משתנית מכוח קדושת היום. אך לשיטת הנתיבות שזהו 'קניין' מדין אודיתא, יש לדון אם חשיב כ'מקח וממכר' שאסור בבין השמשות משום שמא יכתוב. ולענ"ד נראה, דאף אם נימא דהוי קניין, הרי קיימא לן בחושן משפט (סימן ה') דבדיעבד דיניהם דין, והודאה הרי היא כגמר דין מצד עצמה ואינה צריכה מעשה בית דין נוסף כדי לחול. ועוד, דבבין השמשות דהוי ספיקא, שפיר יש לומר דחייב שבועה, דהרי 'ספק דאורייתא לחומרא' בשבועה, ואין זה 'הוצאת ממון' ממש אלא חיוב בירור המוטל על הגברא. אמנם, מה שהסתפק @חרף אם 'אימת שבת' מחשיבה את ההודאה כ'אתם עדיי' ממש, הרי זה חידוש גדול, דשמא 'אימת שבת' רק מפקיעה טענת משטה אך אינה יוצרת מעשה עדות ללא אמירה מפורשת. @עינבליסט, האם לדעתך יש לחלק בין הודאה על חוב ישן לבין הודאה שיוצרת חיוב חדש בזמן הזה?

💡 מעניין: עינבליסט, שרייבריסט 📖 נו: מתחכם, זילברמני, חריף פוילישער

עינבליסט:

ישר כוחכם חבריא קדישא, הדברים שנאמרו עד כה נוגעים בחיצוניות המעשה, אך עלינו לחתור אל "עצם הדבר" – מהו המהות של דיבור האדם בזמן של בין השמשות? הנה, יסוד גדול מצינו בירושלמי (דמאי פרק ב' הלכה א') ש"אימת שבת על עם הארץ", ומשום הכי נאמן הוא על המעשרות בשבת. הרי לן שקדושת הזמן אינה רק "איסור גברא" שלא לעשות מלאכה, אלא היא משנה את המציאות הנפשית של האדם והופכת את דיבורו לדיבור של אמת. ממילא, צדקו דברי @חרף שאין כאן מקום לטענת "משטה", ולא רק מצד אומדנא בעלמא, אלא משום שבבין השמשות הדיבור של האדם מקבל "מהות" של עדות גמורה, וכעין מה שכתבו התוספות (גיטין י"ד ע"א) גבי שכיב מרע שדבריו ככתובים וכמסורים משום דלא משטה.

אמנם, יש להעמיק בחקירת @למדן בשיטת הנתיבות (סימן פ"א) שהודאה היא "קניין אודיתא". אם נאמר שהודאה היא מעשה קניין, הרי שבבין השמשות אנו נכנסים לגדר של "אין מקדשין ואין מעריכין ואין מחרימין" (ביצה ל"ו ע"ב), ואף שדיניהם דין בדיעבד, הרי לכתחילה יש כאן פגימה בעצם חלות הקניין. אך נראה לענ"ד, דאף לשיטת הנתיבות, "אודיתא" אינה יצירת חיוב חדש אלא חשיפת חיוב קיים בדרך של הודאה, וכיון שכן, אין זה "מקח וממכר" האסור, אלא בירור האמת בלבד.

ועוד בנקודה שהעליתם בעניין "נולד" בחיוב שבועה: המהות של "מודה במקצת" אינה שהבית דין יוצרים את השבועה, אלא שההודאה יוצרת "רגליים לדבר" שהתובע צודק בשאר הטענה, והשבועה היא רק תוצאה של בירור זה. לכן, גם אם בזמן ההודאה אין בית דין שיכול להשביע, ה"חפצא" של החיוב כבר נולד. ובאשר לספק של בין השמשות – כיון שההודאה עצמה היא ודאית, והספק הוא רק על קדושת היום, אין בכוח הספק לבטל את ה"בירור" שיצרה ההודאה, דהוי כ"ודאי דאורייתא" של הודאה אל מול "ספק דרבנן" של זמן ישיבת בית דין. @חרף, האם לדעתך יש לחלק בין הודאה על הלוואה להודאה על נזיקין בזמן זה?

💡 מעניין: מתחכם, זילברמני, חריף פוילישער 📖 נו: שרייבריסט, למדן ישיבתי

מתחכם:

חכמים יקרים, שמעתי את דבריכם וכולכם בונים בניינים על יסוד "אימת שבת", ואני אומר – איפכא מסתברא!

הרי אם "אימת שבת" היא המניע להודאה, שמא אין כאן "הודאת בעל דין" משפטית אלא "וידוי דברים" של ערב יום הכיפורים בזעיר אנפין?

בחושן משפט סימן פ"א מבואר שצריך גמירות דעת גמורה למעשה ההודאה, והנה כאן, מתוך הלחץ של בין השמשות והרצון להיכנס לשבת בטהרה, אדם עשוי להודות אף במה שאינו חייב כדי להשקיט מצפונו או מחמת בלבול המוח של "תוספת שבת" – והרי זה כעין "אונס דנפשיה" המפקיע את גמירות הדעת. ועוד, הרי בין השמשות הוא "ספק יום ספק לילה", ואם הודה בזמן שהוא ספק, האם ניתן להוליד מכוחו חיוב שבועה ודאי בבית דין?

הרי קיימא לן "ספק שבועה להקל", ואם עצם חלות ההודאה נולדה בתוך רחם של ספק, איך תהיה לה עוצמה של "ודאי" לחייב שבועה דאורייתא?

ומה שכתב @עינבליסט שזהו "בירור", הרי בירור שנעשה בזמן של ספק מציאותי, איך יוליד הכרעה משפטית ודאית?

ועוד קושיא "מתחכמת" לשיטת הנתיבות שהודאה היא "קניין אודיתא": אם ההודאה נעשית בבין השמשות, הרי זה "קניין בטעות", שהרי המודה אינו יודע אם הוא מקנה ביום חול או בשבת.

ואם תאמרו ש"אימת שבת" מחזקת את ההודאה, שמא דווקא האימה גורמת לו לומר "השבעה הייתי עושה" – לא כדי להשטות בחברו, אלא כדי להינצל מהקטגור המקטרג בערב שבת, וממילא אין פיו ולבו שווים לממון אלא לרוחניות!

נמצאנו למדים פרדוקס: דווקא משום קדושת הזמן ואימתו, ההודאה מאבדת את תוקפה המשפטי היבש והופכת למחווה דתית שאין לה ערך בבית הדין.

יתרה מזו, אם נחשיב זאת כהודאה, נמצאנו "מתקנים מנה" בשבת (או בספקה), שהרי יצרנו כאן "שטרא" או "חיוב" שלא היה קיים קודם לכן.

לפיכך, לדעתי יש לומר שכל הודאה בבין השמשות בטלה מעיקרה, משום שאין אדם מקנה או מודה כשהוא שרוי בלחץ של "ספק חשיכה".

@חריף, האם לדעתך אדם שחטף "אימת שבת" נחשב כפיקח לעניין הודאה, או שמא כ"שטה" לרגע מחמת קדושה?

★ חזק ביותר! עינבליסט 💡 מעניין: חריף פוילישער, למדן ישיבתי, אתה 🗨️ שטויות! זילברמני, שרייבריסט

זילברמני:

שמעתי את דבריכם, ואומר אני שאין לנו אלא דברי הירושלמי והתוספתא, וכל פלפולי האחרונים שהבאתם בשיטת הקצות והנתיבות אינם מעיקר הדין ואין להם מקום בבית מדרשנו. הנה בירושלמי דמאי (פרק ד' הלכה א') מפורש: "אימת שבת על עם הארץ", ומשום הכי נאמן הוא על המעשרות בשבת.

אם נאמן הוא על המעשרות להוציא מיד דמאי, קל וחומר שנאמן הוא על עצמו לחייב את עצמו בממון, ואין כאן לא "משטה" ולא בלבול הדעת אלא אדרבה - זוהי שעת האמת והדיבור בה ככתוב ומסור דמי. מה שטען ה'מתחכם' שזהו אונס או וידוי, הרי אלו דברים שאין להם מקור בראשונים, ובתוספתא לא מצינו שחלקו בין הודאה בלחץ להודאה בנחת, אלא "הודאת בעל דין כמאה עדים דמי" (משנה בבא מציעא פרק ג').

לענין זמן בין השמשות, אף שבתוספתא שבת (פרק ב' הלכה י') הוי ספיקא, מכל מקום לענין הודאה אין נפקא מינה, שהרי המודה מודה על חוב שחייב מכבר ואין כאן יצירת דבר חדש. במשנה בשבועות (פרק ד' משנה י"ג) נאמר "שבועת הדיינים הטענה שתי כסף וההודאה בשוה פרוטה", ולא הוזכר שם תנאי שתהיה ההודאה בזמן ישיבת בית דין דווקא. אף שבתוספתא סנהדרין (פרק ז' הלכה א') שנינו שאין דנים בערב שבת, זהו איסור על הדיינים לדון לכתחילה, אך אין זה מפקיע את כוח ההודאה של האדם בחוץ. הודאה בבין השמשות כשרה וישרה, וכיון שבא לבית הדין ביום חול, מחייבים אותו שבועה על סמך הודאתו זו שנעשתה בזמן שהאמת גלויה בו. אין לנו לגבב סברות חיצוניות וחקירות ב"חלות" כשיש לנו פשט המקראות והמשניות כפי שנתבאר בירושלמי.

הדברים פשוטים וברורים לכל מי שענינו בראשו ואינו מחפש עקמומיות של פלפול.

★ חזק ביותר! שרייבריסט, למדן ישיבתי 💡 מעניין: עינבליסט 🗣️ נו נו: מתחכם 👉 שטויות! אתה, חריף פוילישער

שרייבריסט:

הגדרת המעשה המשפטי של הודאה בבין השמשות מחייבת בירור ב"גדרי הדין" של נאמנות מול קניין, תוך בחינת כוחה של ה"חזקה" המיוחדת לזמן זה. לשיטת הקצות (סימן פ"א סק"א) שהודאה היא "נאמנות" (בירור המציאות), הרי שזמן בין השמשות אינו גורע מעצם האמת, ואדרבה, מכוח דברי הירושלמי בדמאי (פ"ד ה"א) ש"אימת שבת על עם הארץ", נוצרת "חזקה משפטית" אובייקטיבית המפקיעה את טענת "משטה אני בך" (סנהדרין כ"ט ע"א) אף ללא אמירת "אתם עדיי". גם לשיטת הנתיבות (סימן פ"א סק"א) שהודאה היא "קניין אודיתא", אין לראות בזה איסור של "אין מקדשין ואין מעריכין" (ביצה ל"ו ע"ב), שכן פסק השו"ע (חושן משפט סימן ה' סעיף ב') שבדיעבד דיניהם דין, והודאה הרי היא כגמר דין מצד עצמה. טענת ה'מתחכם' בענין "אונס דנפשיה" מחמת אימת השבת אינה מחזיקה מים מבחינה משפטית, שכן חז"ל הגדירו אימה זו כגורם המייצר נאמנות וגמירות דעת, ולא כגורם המפקיע דעת או יוצר בלבול. לענין הספק של בין השמשות, כיוון שההודאה היא מעשה של הבעל-דין עצמו ("הודאת בעל דין כמאה עדים דמי"), אין הספק בזמן פוגם ב"ודאי" של תוכן ההודאה. לפיכך, ההודאה בבין השמשות היא "חלות" גמורה, וכשיבואו לבית הדין ביום חול, יתחייב המודה שבועה דאורייתא של "מודה במקצת" על סמך הודאה זו.

★ חזק ביותר! חריף פוילישער, למדן ישיבתי 💡 מעניין: מתחכם, זילברמני 🗣️ נו נו: עינבליסט

חריף פוילישער:

איי, איי, איי! ה'מתחכם' רוצה להפוך את ה"אימת שבת" לרועץ, ולומר שדווקא משום קדושת היום ההודאה פגומה? הרי זה "הפוך על הפוך" שאינו מתיישב על הלב! חילוק "אייזן" יש כאן: ב"אונס דנפשיה" רגיל, הלב והפה אינם שווים כי הלחץ הוא חיצוני, אבל ב"אימת שבת" של הירושלמי, אין זה לחץ המעוות את הרצון אלא כוח המזכך את המציאות, ובלשון הלמדנית - אין זה "חיסרון בגמירות דעת" אלא "סילוק השקר"! ואם ב"שכיב מרע" אמרינן דלא משטה משום דקאי למיתה, קל וחומר בערב שבת בין השמשות, שכל העולם כולו עומד בנקודת המעבר שבין חול לקודש, דהוי כעין "מיתה" של ימי החול ולידה של עולם הבא, וכי בשעה כזו יעיז אדם להוציא שקר מפיו?

ועוד קושיא חריפה לשיטת ה'מתחכם' שטען ל"קניין בטעות" מחמת הספק של בין השמשות: הרי אם נימא כהקצות שהודאה היא "נאמנות", מה לי ספק יום מה לי ספק לילה? האמת אינה זקוקה לשמש שתזרח כדי להיות אמת! ואף לשיטת הנתיבות דהוי "אודיתא", הרי הספק הוא רק ב"דין" של שבת, אבל ב"מעשה" ההודאה הרי הוא מודה בלב שלם, וכי ספק בזמן יוצר ספק בלב המודה? אתמהא!

אלא נראה לי לחדש, דדווקא בבין השמשות נולד חיוב שבועה חזק יותר, דהוי כ"הודאה במקום שאינו יכול להישבע בו" באותה שעה, וקיימא לן בבבא מציעא דכל היכא ד"מתוך שאינו יכול לישבע משלם", כאן אמנם אינו משלם מיד כי אין דנים בשבת, אבל ה"חלות" של החיוב נתפסת בכוח גדול יותר. @מתחכם, האם תאמר גם על "וידוי" של ערב יום כיפור שהוא "אונס דנפשיה" ואינו וידוי? חס ושלום! אדרבה, זוהי גמירות הדעת העילאית ביותר שיש לאדם מישראל. @שרייבריסט, דבריך בעניין ה"חזקה האובייקטיבית" קלעת אל המטרה, וזהו היסוד שבו ההודאה הופכת מ"דיבור בעלמא" ל"מעשה משפטי" שאין ממנו חזרה.

★ חזק ביותר!: מתחכם, למדן ישיבתי, עינבליסט, שרייבריסט 🧐 נו נו: זילברמני

מתחכם:

@חריף ו@שרייבריסט, אתם טוענים ש"אימת שבת" היא כוח מזכך, ואני אומר לכם - אדרבה, היא המקור לערמוניות משפטית!

אם אכן אימת הדין והשבת על האדם, מדוע הודה רק במקצת ולא בכולה, והרי "אימת שבת" צריכה להביאו לידי וידוי גמור?

הרי זו גופא ההוכחה שאין כאן "סילוק השקר" אלא שימוש ציני ומתוחכם בקדושת היום כדי לשוות אמינות לכפירתו בשאר החוב, בבחינת "טובל ושרץ בידו" המנצל את האווירה הדתית להטעיית חברו.

ועוד, לשיטת הנתיבות שזהו "קניין אודיתא", הרי בבין השמשות אנו נכנסים למבוי סתום של "תרי ותרי" במציאות הזמן: אם הוא לילה - הרי זה קניין האסור משום שבות, ואם הוא יום - הרי הוא חול, ואיך ספק כזה יכול להוליד חיוב שבועה דאורייתא שהוא "ודאי"?

הרי קיימא לן "ספק שבועה להקל", וכיצד נחייב שבועה על בסיס מעשה שבעצם הגדרתו ההלכתית הוא "ספק חלות" מחמת קדושת היום הנכנסת?

זאת ועוד, @זילברמני הביא ראיה מהירושלמי בדמאי, אך שם מדובר בהקלה בדין דרבנן של דמאי משום עונג שבת, ואיך נלמד ממנו להחמיר בחיוב שבועה דאורייתא במקום שיש בו "חסרון בדעת" מחמת הלחץ? הרי זה "קל וחומר" שבור, שהרי בדמאי הקלו כדי שלא ימנע מלאכול, אך כאן אנו יוצרים "קטגור" ודין דברים בעיצומם של רגעי המעבר לקודש.

ועוד נקודה למחשבה: אם ההודאה היא "בירור", הרי בירור בבין השמשות הוא "בירור מעובר", שאינו יודע אם הוא שייך לעבר (חול) או לעתיד (שבת), וממילא אין לו נקודת אחיזה בזמן.

נמצא שהמודה בבין השמשות הוא כמי שכותב על הנייר בשעה שהדיו מתנדפת - אין כאן רגע של "גמירות דעת" יציבה שניתן לבסס עליה חיוב ממון או שבועה.

לכן, לדעתי, "אימת שבת" יוצרת "אומדנא דמוכח" שההודאה אינה משפטית אלא רגשית-דתית, וממילא אין לה תוקף בבית הדין הדן לפי גדרי חושן משפט היבשים.

@למדן, האם תסכים שחיוב שבועה שנוצר ב"זמן של ספק" הוא עצמו "ספק חיוב" שאין כוחו יפה להוציא מידי חזקת פטור של הנתבע?

★ חזק ביותר! זילברמני 💡 מעניין: חריף פוילישער, למדן ישיבתי, עינבליסט, שרייבריסט

חריף פוילישער:

איי, איי, איי! ה'מתחכם' רוצה לעשות מה'אור' - 'חושך', ולהפוך את ה'אימת שבת' המזככת ל'אונס' המבלבל? הרי זה 'פלפולא דחריפתא' שנועד לעקור פשט מפורש בנפש האדם! חילוק 'אייזן' יש כאן: 'אונס דנפשיה' הוא כשאדם פועל נגד רצונו האמיתי מחמת לחץ חיצוני, אבל 'אימת שבת' היא גילוי הרצון הפנימי של יהודי להיות דבוק באמת, ובלשון הלמדנית - אין זה 'חיסרון בדעת' אלא 'סילוק השקר' המאפשר לדעת האמיתית להופיע. ומה שהקשה דהוי 'ספק חלות' מחמת בין השמשות, אתמהה, וכי המודה חושב לעצמו 'אם עכשיו יום אני מודה ואם לילה אני מודה'? הרי הודאה היא 'בירור' לשיטת הקצות או 'אודיתא' לשיטת הנתיבות, ובשניהם אין הספק בזמן גורע כחוט השערה מגמירות הדעת של המודה בלב שלם. ועוד, אם 'אימת שבת' גורמת לו להודות במקצת, הרי זה גופא יוצר 'רגלים לדבר' חזקות ביותר על השאר, דהוי 'כ'עננו' של ערב שבת שמעיד על אמיתות דבריו. ומה שכתב דהוי 'וידוי דתי' ולא 'הודאה משפטית', הרי זה חילוק שאין לו שחר, דכי בשביל שהוא ירא שמים נפקיע ממנו תורת 'הודאת בעל דין'? אדרבה, 'שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב', ודווקא משום הכי הודאתו היא 'אייזן' ואין אחריה ולא כלום. ולענין 'ספק שבועה להקל', הרי החיוב נולד מההודאה שהיא ודאית גמורה, והספק ב'חפצא' של הזמן אינו יכול להחליש 'ודאי' של 'גברא' המודה בפיו. נמצא שבין השמשות הוא הזמן המובחר ביותר להודאה, שבו הפה והלב שווים באמת גמורה ללא שום חשש 'משטה'. @מתחכם, האם תאמר שגם 'קידוש' בבין השמשות הוא 'ספק' כי אולי עדיין חול הוא? הרי אנו מקבלים את הקדושה מכוח הדיבור, ודיבור של הודאה בבין השמשות - קדוש ויציב הוא כעצם היום הזה!

★ חזק ביותר! למדן ישיבתי, שרייבריסט 💡 מעניין: מתחכם 🗨️ נו נו: עינבליסט 🗨️ שטויות! זילברמני

מתחכם:

איי@חריף, חריף! אתה מדמה מילתא למילתא בבחינת "דימוי מילתא ללא מילתא", שהרי אם נדמה הודאה זו למתנת שכיב מרע (בבא בתרא קמ"ו ע"ב), הרי קיימא לן שאם עמד מחוליו - חוזר, ואם כן, אם עבר בין השמשות ונתברר שהיה זה "יום" גמור ולא חלה קדושה, האם תתבטל ההודאה למפרע מחמת שעברה האימה?

ועוד, שדווקא הדימוי לשכיב מרע מוליד פרדוקס: שכיב מרע מודה כי הוא "קאי למיתה", אך כאן האדם "קאי לחיים" של שבת קודש, ודווקא מתוך חביבות היום הוא עשוי להודות בשקר כדי "לפייס" את חברו ולזכות בעונג שבת בנחת, והרי זה "הודאה בטעות" גמורה!

ומה שכתבת שזהו "סילוק השקר", אני אומר שזהו "סילוק הדעת", שהרי הלחץ של "ספק חשיכה" ו"מנחה" דחוקה מוציא אדם מדעתו הצלולה, וכיצד נבנה חיוב שבועה דאורייתא על בסיס דעת משובשת? לשיטת הנתיבות (סימן פ"א) דהוי "קניין", הרי יש כאן "קניין מעובר" - אם הוא שבת הרי זה קניין האסור לכתחילה, ואם הוא חול הרי הוא מותר, וכיצד חלות משפטית יכולה "לרכוב" על ספק מציאותי כזה מבלי להיות פגומה בעצמה?

הרי זה כמי שמקדש אישה בבין השמשות, שספק אם היא מקודשת (קידושין ע"ט ע"א), ואם בקידושין החמרנו מספק, כאן בחיוב ממון ושבועה נקל מספק, ד"ספק שבועה להקל" ו"המוציא מחברו עליו הראיה". נמצא ש"אימת שבת" אינה "אייזן" כדברך, אלא היא "קנה רצוץ" משפטי, שכן היא מערבבת בין עולם הרגש והתשובה לבין עולם הראיות והקניינים.

דווקא משום ש"הפה והלב שווים" לעניין שמיים, הם אינם שווים לעניין "גמירות דעת" משפטית הדורשת יישוב הדעת גמור ללא לחץ של זמן ואימת הדין.

יתרה מזו, אם נחשיב זאת כהודאה גמורה, נמצאנו יוצרים "חיוב" בבין השמשות, והרי זה כעין "תיקון מנה" האסור משום שבות, וכי נתיר איסור דרבנן כדי לייצר ספק-חיוב דאורייתא?

@חריף, האם תודה שמי שהודה מתוך "ביעיתא" של שד או רוח רעה הודאתו בטלה? אם כן, מה לי אימת שד ומה לי אימת שבת, סוף סוף "אנוס" הוא בדעתו ואין כאן גמירות דעת משפטית!

★ חזק ביותר!: עינבליסט 💡 מעניין: חריף פוילישער, זילברמני 📖 נו: למדן ישיבתי, שרייבריסט

חריף פוילישער:

איי איי איי! @מתחכם, אתה מנסה לעשות "פלפול המתהפך" ולהשוות בין אימת שכינה ל"בעיתא דשידא"? חס ושלום! חילוק "אייזן" יש כאן: בבעיתא דשידא או בלחץ חיצוני, האדם בורח מעצמו ומאבד את צלילותו, ולכן אין כאן דעת; אבל ב"אימת שבת", האדם חוזר לעצמו ולשורשו, וזוהי גופא גמירות הדעת המעולה ביותר שיכולה להיות! ומה שהקשית משכיב מרע שעמד - התם כל המעשה מבוסס על "טעות במציאות" שימות, אבל כאן החוב הוא אמת ויצוב מקודם לכן, והשבת רק מסירה את ה"מסווה" של השקר וההשתמטות. ועוד, אם כדברך שזהו "אונס דנפשיה", איך הירושלמי בדמאי סומך על זה? הרי אונס אינו יוצר נאמנות אלא מפקיע אותה, ואם עם הארץ נאמן בשבת - הרי זה משום שדיבורו אז הוא "עצם האמת"! אלא ודאי שחז"ל גילו לנו שקדושת הזמן פועלת "זיכור הגברא", וממילא הודאתו היא "ודאי" גמור שאין אחריו פקפוק של "משטה". ולעניין "קניין מעובר" בבין השמשות - הרי לשיטת הנתיבות בסימן פ"א, האודיתא אינה קניין חדש ב"חפצא" של הממון, אלא חלות של "נאמנות" המולידה חיוב, וחיוב כזה שנעשה מכוח בירור האמת אינו נחשב "מקח וממכר" האסור בשבת. ואדרבה, אם נחשיב זאת כ"ספק", הרי הכלל הוא "ספק דרבנן לקולא" לעניין איסור שבות של שבת, אבל ב"הודאת בעל דין" שהיא יסוד דאורייתא, אין כוח הספק של הזמן לבטל את ודאות הדיבור של המודה. נמצא שדווקא בבין השמשות, כשהעולמות נושקים זה לזה, הדיבור של היהודי מקבל תוקף של "חותמו של הקדוש ברוך הוא אמת". לכן, כל טענותיך על "סילוק הדעת" אין אלא פלפול חיצוני, ובפנימיות הדברים - זוהי שעת רצון שבה האמת נעדרת כל חשש ערמומיות. @למדן, האם לא תסכים ש"אימת שבת" היא "אומדנא דמוכח" חזקה יותר מכל "עדים" שבעולם, ומשום הכי חשיבא כהודאה גמורה בבית דין?

★ חזק ביותר! למדן ישיבתי 💡 מעניין: עינבליסט, שרייבריסט 🗣️ נו נו: זילברמני 🗨️ שטויות! מתחכם

למדן ישיבתי:

איי, שמעתי את דברי החברים, והלב נוטה לדברי ה'חריף' בביאור מהות האימה, אך עדיין צריכים אנו ליישב את דעתנו ב'סברא ישרה' שתתקבל על הלב ותתיישב עם לשון הפוסקים.

מה שטען ה'מתחכם' דהוי 'אונס דנפשיה' מחמת הלחץ, הנה בחושן משפט סימן פ"א מבואר דכל שלא אמר "משטה אני בך" הוי הודאה גמורה, וכי יעלה על הדעת שקדושת היום תגרע מכוח הדיבור ותהפוך יהודי פיקח ל"שטה" חס ושלום?

אדרבה, "אימת שבת" אינה "בעיתא" המבלבלת את המוח כדברך, אלא היא "יישוב הדעת" האמיתי, שבו האדם מסיר מעליו את טרדות החול ומתייבב מול האמת הפנימית שלו בבחינת "שארית ישראל לא יעשו עולה".

ולעניין הספק של בין השמשות, הרי לשיטת הקצות דהוי "בירור", מה לי יום ומה לי לילה, שהרי האמת המציאותית אינה משתנית לפי השעון ואינה זקוקה ל"חלות" של זמן.

ואף לשיטת הנתיבות דהוי "קניין אודיתא", הרי איסור מקח וממכר בשבת הוא משום "שמא יכתוב", ובבין השמשות דהוי ספיקא דרבנן, ובהודאה בעל פה שאין בה חשש כתיבה כלל, ודאי דחלה האודיתא ללא פקפוק.

ומה שהקשה ה'מתחכם' מדוע לא הודה בכל, יש לומר ד"אימת שבת" פועלת על מה שברור לאדם בנפשו כחוב גמור, ועדיין יצר הרע של ממון מנסה להטעותו בטענות "השבון" או "פרעון" בשאר החוב, אך מה שהודה - הודה בלב שלם ובגמירות דעת גמורה.

נמצא שההודאה בבין השמשות היא "חלות" גמורה, ואין כאן "קניין בטעות" שהרי המודה יודע היטב את מצבו הממוני, והזמן רק נותן לו את העוז הנפשי להוציא את האמת מפיו.

לפיכך, כשיבואו לבית הדין ביום חול, נחייבו שבועה דאורייתא על סמך הודאה זו, דהוי "מוֹדָה בְּמִקְצָת" מעליא שאין אחריה ולא כלום, ואין הספק בזמן פוגם בודאות הדיבור.

@חריף, דברך בעניין "סילוק השקר" הם יסוד גדול, ומוסיף אני שזהו "גילוי הדעת" ולא "ביטול הדעת", וממילא גמירות הדעת כאן היא בדרגה הגבוהה ביותר.

@מתחכם, אל תהפוך את ה"קודש" ל"חול" בטענות של אונס, שהרי כל התורה כולה ניתנה ב"אימה וביראה" ולא אמרין דהוי אונס המבטל את הקבלה, אלא זוהי קבלת אמת מרצון.

★ חזק ביותר!: חריף פוילישער, זילברמני, עינבליסט, שרייבריט 🧐 נו נו: מתחכם

אתה:

רגע רגע. בין השבת הוא ספק שבת, ויש לדון אדם שנמצא בספק פחד-לעניין ביעתותא מהו, שלא שייך לומר שהוא ב"ספק פחד" שזהו דבר מציאותי שיש לבדוק, ואם אינו פוחד-אינו תלוי כלל בכל הנידונים עליהם דיברתם.

★ חזק ביותר!: מתחכם 🧐 מעניין: חריף פוילישער, למדן ישיבתי, זילברמני, עינבליסט, שרייבריט

חריף פוילישער:

איי איי איי! המשתמש רוצה לעשות "חילוק" בין המציאות בלב לבין גדרי ההלכה, ולומר שאם אין פחד בלב - אין כאן דין "אימת שבת"? אבל חילוק "אייזן" יש כאן: "אימת שבת" אינה רגש פרטי התלוי במזגו של אדם או בדופק שלו, אלא היא "חזקה אובייקטיבית" שקבעו חז"ל על כלל ישראל, בבחינת "אנן סהדי" שקדושת היום פועלת על הנפש! ומה שכתב דבספק יום ספק לילה לא שייך "ספק פחד", אדרבה ואדרבה! הרי "ספיקא דאורייתא" יוצר מתח נפשי ואימה גדולה יותר מוודאי, בבחינת "אשרי אדם מפחד תמיד" - ודווקא בבין השמשות, כשהאדם עומד על מפתן הקודש ואינו יודע אם כבר נתקדש היום, הלב נכנע יותר לאמת. אם נלך בשיטת הקצות דהודאה היא "נאמנות", הרי הבירור נעשה מכוח היראה מהספק, ומה לי ודאי ומה לי ספק אם סוף סוף האמת יצאה לאור? ואף לשיטת הנתיבות דהוי "אודיתא", גמירות הדעת אינה נמדדת ב"מד-חום" של רגשות סובייקטיביים, אלא לפי "אומדנא דמוכח" של זמן כזה שבו בני אדם נזהרים בדבריהם ומסלקים את השקר. הטענה ש"אינו פוחד" היא טענה שאינה נשמעת בבית הדין, דהוי כמי שטוען נגד חזקה שאין אדם משטה בשעת מיתה - חזקה היא חלות משפטית ולא רק תיאור פסיכולוגי! נמצא שבין השמשות אינו "ספק" המחליש את ההודאה, אלא הוא "ודאי" של אימה המחזק את גמירות הדעת של המודה. לפיכך, דברי ה@למדן שרירין וקיימין, שההודאה תופסת מכוח הזיכור של השעה ואין כאן חשש "משטה". ומה שהקשה המשתמש על "ביעתותא", הרי שם מדובר על אונס חיצוני המבלבל את הדעת, וכאן מדובר על יראה פנימית המיישבת את הדעת על האמת הצרופה. אדרבה, דווקא ה"ספק" של בין השמשות הוא המבחן האמיתי ליושר הלב, ומי שמודה בשעה כזו - הודאתו הודאה גמורה ללא שום פקפוק. @מתחכם, האם תאמר שמי שאינו "מרגיש" קדושה בקידוש היום פטור מהמצוה? ודאי שלא, כי הדין נקבע לפי המציאות ההלכתית של היום ולא לפי הרגש המשתנה!

★ חזק ביותר! למדן ישיבתי, זילברמני, עינבליסט, שרייבריסט 💡 מעניין: מתחכם

למדן ישיבתי:

איי, רבותי, הדיון כאן נוגע בשורשי הדברים, והסברא הישרה צריכה להכריע בין "מציאות הנפש" ל"גדרי הדין".

מה שטען המשתמש בעניין "ספק פחד", הנה לענ"ד אין אנו דנים כאן על רגש סובייקטיבי של פחד, אלא על "חלות" של זמן שחז"ל הגדירוהו כזמן של אמת, וכמו שכתב ה@חריף שזו חזקה אובייקטיבית.

הרי הירושלמי בדמאי (פרק ד' הלכה א') לא חילק אם עם הארץ הזה הוא טיפוס חרדתי או לא, אלא קבע ש"אימת שבת על עם הארץ" - זוהי מציאות רוחנית שמשפיעה על כוח הדיבור של האדם.

לכן, גם בבין השמשות, עצם העובדה שהאדם נמצא ב"ספק קודש", היא גופא יוצרת את הזיכור, שהרי "ספיקא דאורייתא לחומרא" וכל יהודי ירא מהספק שמא כבר נתקדש היום.

ומה שרצה ה@מתחכם לומר שזהו "אונס", הרי סברא הפוכה היא: אונס הוא דבר שבא לאדם מבחוץ ומכריחו לשקר או לפעול נגד דעתו, אבל "אימת שבת" היא גילוי של "האני האמיתי" שרוצה לומר אמת. לשיטת ה

קצות

(סימן פ"א) שהודאה היא "בירור", הרי הבירור בבין השמשות הוא הבירור המעולה ביותר, כי אז מסתלקים הנגיעות והרצון להשתמט.

ואף לשיטת ה

נתיבות

שזהו "קניין אודיתא", הרי מבואר בסימן רל"ה ובסימן פ"א שקניין שנעשה בטעות אינו קניין, אך כאן אין שום טעות, שהרי החוב קיים ועומד והאדם רק בוחר להודות בו כעת.

הטענה שבין השמשות הוא "זמן של ספק" אינה יכולה לבטל "ודאי" של הודאת בעל דין, שהרי "הודאת בעל דין כמאה עדים דמי" (בבא מציעא ג' ע"ב), וכי עדים שמעידים בבין השמשות עדותם ספק?

נמצא שאין כאן "ספק חלות", אלא חלות גמורה של הודאה שנעשתה בזמן המעורר את האמת, וממילא נוצר חיוב שבועה דאורייתא על השאר.

הסברא ש"אימת שבת" גורמת להודות בשקר כדי לפייס את החבר היא "מילתא דלא שכיחא", ואין חוששים לה מול החזקה שאין אדם מודה בחיוב שאינו קיים.

לפיכך, נראה שההודאה תופסת לכל דבריה, ובית הדין יחייב את הנתבע שבועה ביום חול על סמך דבריו שנאמרו בבין השמשות.

ישר כוח לחברים על הבירור, נראה שהדברים מתיישבים על הלב כשמבינים שקדושת הזמן אינה "מבלבלת" אלא "מיישרת" את הדעת.

☆ חזק ביותר! חריף פוילישער, זילברמני, עינבליסט, שרייבריסט 🕒 נו נו: מתחכם

חריף פוילישער:

איי איי איי! המשתמש רוצה להפוך את ה"ספיקא דאורייתא" ל"ספק פחד" ולומר שאם הלב אינו רועד - הדין אינו עומד? חילוק "אייזן" יש כאן בין רגש פרטי לבין "חלות" של זמן, שהרי "אימת שבת" אינה תלויה במזגו של אדם אלא היא מציאות הלכתית אובייקטיבית שקבעו חז"ל כחזקה גמורה. ומה שכתב דבבין השמשות הוי רק "ספק פחד", אדרבה, הרי קיימא לן "ספיקא דאורייתא לחומרא", ואימה של ספק שמא חיללתי שבת חמורה לפעמים מאימה של ודאי, בבחינת "אשם תלוי" שצריך הגנה יותר מחטאת! וכי יעלה על הדעת שמי שנמצא בספק איסור כרת יהיה פחות "מפחד" ממי שבוודאי מצווה? הרי התורה חייבה קרבן על עצם הספק כדי ליצור את המורא הזה! נמצא ש"אימת שבת" בבין השמשות היא "ודאי" של חיוב גמור מצד הגברא להתרחק מן השקר, ואין כאן שום חסרון בגמירות דעת. ועוד, לשיטת ה

קצות

דהודאה היא "נאמנות", הרי ברגע שיצאו הדברים מהפה בתורת בירור, שוב אין אנו בודקים את ה"סיבה" הפסיכולוגית אלא את ה"תוצאה" המשפטית - והתוצאה היא בירור האמת. ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "אודיתא", הרי גמירות דעת נמדדת לפי מה שבני אדם מחשיבים כזמן של רצינות, ובין השמשות הוא זמן של "נעילת שער" שבו אין אדם משטה בחברו. הטענה ש"אינו פוחד" היא "דברים שבלב" ואינם דברים, שהרי חזקה היא שקדושת היום פועלת על כל בר ישראל, ואין אדם מוציא עצמו מן הכלל בטענת "אני לא הרגשתי". ומה שדימה ל"ביעתותא", הרי שם הפחד משבש את הדעת ומנתק את הקשר בין הפה ללב, אבל כאן האימה מחברת את הפה לאמת הפנימית ומסלקת את ה"משטה". @מתחכם, אם תאמר שספק פחד אינו פחד, תבטל את כל יסוד היראה מספקות שבתורה, אתמהה! לכן, ההודאה בבין השמשות היא "אייזן" גמור, ודווקא משום שהאדם עומד על מפתן הקודש, דבריו נשקלים במאזני צדק ללא שום חשש ערמומיות. @למדן, דברייך בעניין "חלות הזמן" הם פנינים ממש, ומוסיף אני שספק של קדושה הוא כוח חזק יותר מוודאי של חול לעניין זיכור הדיבור. נמצאנו למדים שהודאה במקצת בבין השמשות מחייבת שבועה דאורייתא ביום חול, ואין הספק בזמן גורע כחוט השערה מתוקף ההודאה.

☆ חזק ביותר! למדן ישיבתי, זילברמני, עינבליסט, שרייבריסט 💡 מעניין: מתחכם

למדן ישיבתי:

איי, שמעתי את דברי החברים, והדברים מתיישרים על הלב כשמעמיקים במהותה של "אימת שבת". הסברא הישרה מורה כדברי ה@חריף וה@למדן, שאין אנו דנים כאן על רגש פסיכולוגי משתנה, אלא על "חזקה" אובייקטיבית שקבעו חז"ל, בדומה לחזקה ש"אין אדם משטה בשעת מיתה". כשם שבשכיב מרע לא נבדוק את דופקו של המודה, כך ב"אימת שבת" – עצם חלות הזמן יוצרת נאמנות של "סילוק השקר". מה שהקשה המשתמש על "ספק פחד" בבין השמשות, הרי אדרבה, "ספיקא דאורייתא" של חילול שבת יוצר מורא גדול יותר בלב כל בר ישראל, בבחינת "אשם תלוי" שצריך הגנה יותר מחטאת. לשיטת ה

קצות

בסימן פ"א, הודאה היא "בירור", ובירור האמת אינו תלוי בשעון אלא בכנות הדיבור, וזו קיימת בשיאה בבין השמשות. ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "קניין אודיתא", הרי גמירות הדעת כאן היא מוחלטת, שהרי האדם עומד על מפתן הקודש ורוצה להיכנס לשבת כשהוא נקי מחובות ומשקר. הטענה של ה@מתחכם שזהו "אונס" אינה נכונה, שהרי אין זה לחץ חיצוני המבלבל את הדעת, אלא זיכור פנימי המעמיד את האדם על האמת שלו. ממילא, אין כאן "קניין בטעות" ואין כאן "ספק חלות", אלא הודאה גמורה שיוצרת חיוב ודאי. כיוון שיצאו הדברים בתורת הודאה, שוב אין הנתבע יכול לטעון "משטה הייתי", ובית הדין יחייבו שבועה דאורייתא ביום חול על סמך דיבור זה. נמצא שקדושת הזמן בבין השמשות אינה "קנה רצון" אלא יסוד איתן לבירור הדין, ודברי הירושלמי בדמאי הם המקור והתוקף לכל זה. יישר כוח לחברים על הבירור המעמיק, נראה שהדברים "אייזן" ומתקבלים על הדעת.

☆ חזק ביותר! חריף פוילישער, זילברמני, עינבליסט, שרייבריסט 🕒 נו נו: מתחכם

חריף פוילישער:

איי איי איי! המשתמש רוצה להכניס "ספק" בתוך ה"אימה", ולומר שאם הזמן הוא ספק - גם הפחד הוא ספק? חילוק "אייזן" יש כאן, והוא הפוך לגמרי: ברוחניות ובהלכה, "ספק" אינו מחליש את המציאות אלא מעצים את המתח הנפשי! הרי זהו יסוד הדין של "אשם תלוי", שהתורה החמירה בו יותר מחטאת, וכי למה? מפני שמי שידוע שחטא - מביא קרבן ומתכפר לו, אבל מי שנמצא בספק - לבו נוקפו ודואג תמיד, וזוהי "אימה" גדולה שבעתים! נמצא שדווקא בבין השמשות, כשהאדם עומד בין קודש לחול ואינו יודע אם כבר נתקדש היום, ה"בעיתא" שלו היא בשיאה, וכל דיבור שיוצא מפיו הוא מזוקק ומנופה משקרים. מה שהקשה המשתמש שזהו דבר מציאותי שיש לבדוק בלב - אינו נכון, דחז"ל לא קבעו את הדין לפי ה"דופק" של המודה, אלא לפי ה"חלות" של הזמן שפועלת על כל נפש מישראל, בבחינת "אף על גב דאיהו לא חזי - מזליה חזי". לשיטת ה

קצות

דהודאה היא "נאמנות", הרי הספק של בין השמשות הוא ה"חותמת" הכי חזקה לאמינות, כי מי יעיז לשקר בשעה של "ספיקא דאורייתא"? ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "קניין אודיתא", גמירות הדעת כאן היא "אייזן" גמור, שהרי האדם רוצה להיכנס לשבת כשהוא "פרוק" מחובותיו ומיושר עם קונו. הטענה ש"אינו פוחד" היא "דברים שבלב" שאינם מבטלים חזקה דרבנן, וכמו שאין אדם יכול לומר "לא פחדתי" בשעת מיתה כדי לבטל הודאתו, כך לא יוכל לטעון כן בערב שבת. אדרבה, ה"ספק פחד" שדיברת עליו הוא הוא המנוע של ה"בירור", ודווקא משום שהזמן מעורפל - האמת צריכה להיות ברורה. לכן, ההודאה במקצת בבין השמשות היא הודאה גמורה לכל דבר ועניין, ומחייבת שבועה דאורייתא ביום חול ללא שום פקפוק. @למדן, דברייך על "חלות הזמן" הם יסוד איתן, ומוסיף אני שספק קדושה יוצר ודאות של אמת בלב המודה.

☆ חזק ביותר! למדן ישיבתי, זילברמני, עינבליסט, שרייבריסט 💡 מעניין: מתחכם

למדן ישיבתי:

איי, שמעתי את דברי החברים והם מתוקים מדבש, אך צריכים אנו להעמיד את הדברים על תילם בביאור הסברא הישרה שתתקבל על הלב. מה שהקשה המשתמש בעניין "ספק פחד", הנה יש כאן עומק גדול: האם "אימת שבת" היא רגש בלב התלוי במזגו של אדם, או שמא היא "חלות הלכתית" אובייקטיבית? ונראה דהאמת כדברי ה@חריף, דלא גרע ספק שבת מוודאי שבת לעניין זה, ואדרבה - "ספיקא דאורייתא" יוצר חלות של "זהירות" בנפש האדם שאינה קיימת בימי החול. הרי בחושן משפט סימן פ"א מבואר דהודאה צריכה גמירות דעת, ו"אימת שבת" היא המבררת שיש כאן גמירות דעת גמורה וסילוק כל חשש של "משטה". ומה שדימה המשתמש ל"ביעתותא", אינו דומה כלל, דביעתותא היא בלבול הדעת המפקיע את כוח הדיבור, ואילו אימת שבת היא יישוב הדעת המזקק את האמת הפנימית. לשיטת ה

קצות

דהוי "נאמנות", הרי ברגע שהזמן גורם לאדם לומר אמת, שוב אין לנו עסק בנסתרות לבו אלא במה שיצא מפיו בתורת ודאי. ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "קניין אודיתא", הרי גמירות דעת בבין השמשות היא "אייזן" גמור, דמי ירהיב עוז בנפשו לשקר בשעה ששערי שמים נפתחים? נמצא שההודאה במקצת בבין השמשות היא הודאה גמורה, ואין הספק בזמן פוגם בבירור המציאותי של החוב. לפיכך, כשיבואו לבית הדין ביום חול, נחייבו שבועה דאורייתא על השאר, דהוי "מודה במקצת" מעליא ללא שום פקפוק. יישר כוח לחברים על הבירור המעמיק, הדברים מתיישבים על הלב כשמבינים שקדושת הזמן היא מציאות משפטית ולא רק רגשית.

☆ חזק ביותר! חריף פוילישער, שרייברסט

זילברמני:

איי, חזינא מאי דקאמריתו, אבל העיקר חסר מן הספר כשמתעלמים מפשט המקורות וצוללים לפלפולי אחרונים. בירושלמי דמאי (פרק ד' הלכה א') מפורש: "אימת שבת על עם הארץ", וזהו דין קבוע במציאות שקבעו חכמים, ולא רגש סובייקטיבי שצריך לבדוק בדופק של המודה. שיטת רבינו הגר"א היא תמיד להיצמד לפשט המשנה והגמרא, ובמקום שיש חזקה של חז"ל – אין אנו מהרהרים אחריה בטענות של "אולי הוא לא פוחד". מה שנסתפק המשתמש בבין השמשות, הרי בתוספתא (שבת פרק א') ובכל דוכתא חזינן דספק שבת כשבת דמי לכל חומרא, ואימת הדין של "ספיקא דאורייתא" חזקה היא לא פחות מוודאי. אין כאן "ספק פחד" אלא חלות גמורה של זמן, וכמו שביאר הגר"א (או"ח סימן רנ"ב) בעניין תוספת שבת, שהקדושה מתפשטת גם על זמן הספק. עזבו לכם מחקירות של "קניין אודיתא" או "נאמנות" – הפשט הפשוט הוא שהאדם נרתע מלשקר כשהוא עומד על מפתן הקודש, ודיבורו בבין השמשות כבירור גמור דמי. כיוון שהודה במקצת בשעה זו, הרי זה "מודה במקצת" גמור כבכל יום חול, ואין שום סברא לומר שקדושת היום תגרע מתוקף הודאתו. אדרבה, הירושלמי מלמדנו שדווקא בשבת הדיבור מזוקק יותר, וממילא ביום חול נחייבו שבועה דאורייתא על השאר ללא פקפוק. הטענה שזהו "אונס" היא היפוך הפשט, שהרי יראת שמים אינה אונס חיצוני אלא הסרת הקליפות המכסות על האמת. לכן, ההודאה תופסת לכל דבריה, ואין כאן לא "משטה" ולא "קניין בטעות", אלא בירור מציאותי שנעשה בכובד ראש. @חרף, דברך על סילוק השקר קרובים לפשט, ובלבד שלא נהפוך זאת לפסיכולוגיה אלא לדין גמור הנובע מקדושת הזמן כפי שמוכח מהירושלמי.

★ חזק ביותר!: חריף פוילישער, שרייבריסט

מתחכם:

איי איי איי, רבותי, אתם בונים טירות באוויר של "חלות" ו"חזקה", ושוכחים את הפרדוקס המונח לפתחנו: אם איתא ד"אימת שבת" עליו כפי שתיארתם, מה לו ולמשא ומתן של ממון בשעה קדושה זו? הרי נפסק בשו"ע (או"ח סימן ש"ז סעיף א' על פי הגמרא בשבת קי"ג ע"ב) "ודבר דבר" – שלא יהא דיבורך של שבת כדיבורך של חול, ואם המודה מזלזל באיסור הדיבור של שבת, הרי פקעה לה כל ה"אימה" שלו מיניה וביה, ואיך נסמוך על אמינותו?

זאת ועוד, אם ה"אימה" פועלת כ"מכבש" אובייקטיבי על הנפש המכריח את האמת לצאת, הרי לשיטת ה

נתיבות

(סימן פ"א) ב"קניין אודיתא" זהו "אונס דנפשיה" גמור המפקיע גמירות דעת, שהרי אין כאן רצון חופשי להקנות אלא כניעה ללחץ דתי. ומה שכתב ה@חריף בעניין "אשם תלוי", הרי שם הספק מחייב קרבן כדי להגן מן הייסורים, אך כאן הספק בזמן יוצר "תרת דסתר": אם הוא ירא מהשבת – שישתוק, ואם הוא מדבר – סימן שאינו ירא, וממילא חזרה טענת "משטה" למקומה.

ועומק הפרדוקס הוא ב"מודה במקצת" גופו: אם האימה מזככת את הנפש, למה הודה רק בחצי? הרי זה "טובל ושרץ בידו" – משתמש באצטלה של "אימת שבת" כדי לשוות אמינות לכפירתו בשאר החוב, וזו עורמה גדולה יותר מכל יום חול! לשיטת ה

קצות

שזהו "בירור", הרי הבירור כאן פגום מיסודו, כי האדם מנצל את חזקת האמת של השעה כדי "להכשיר" את השקר שבפיו.

נמצא שדווקא בבין השמשות, ההודאה היא "ריעא" ביותר, ואין בכוחה להוליד חיוב שבועה דאורייתא ביום חול, דהוי "ספק שבועה להקל" (כמבואר בש"ך סימן פ"ב). @למדן, איך תאמר שזהו "גילוי האני האמיתי" כשהוא עובר על "ודבר דבר"? אדרבה, זהו ניצול ציני של הקודש לצורכי חול, ואין כאן לא נאמנות ולא קניין, אלא פלפול של הבל המנסה להפוך ספק ודאי לוודאי ספק.

💡 מעניין: חריף פוילישער, שרייברסט

זילברמני:

איי, חזינא מאי דקאמריתו, אבל העיקר חסר מן הספר כשמתעלמים מפשט המקורות וצוללים לפלפולי אחרונים. בירושלמי דמאי (פרק ד' הלכה א') מפורש: "אימת שבת על עם הארץ", וזהו דין קבוע במציאות שקבעו חכמים, ולא רגש סובייקטיבי שצריך לבדוק בדופק של המודה. שיטת רבינו הגר"א היא תמיד להיצמד לפשט המשנה והגמרא, ובמקום שיש חזקה של חז"ל – אין אנו מהרהרים אחריה בטענות של "אולי הוא לא פוחד". מה שנסתפק המשתמש בבין השמשות, הרי בתוספתא (שבת פרק א') ובכל דוכתא חזינן דספק שבת כשבת דמי לכל חומרא, ואימת הדין של "ספיקא דאורייתא" חזקה היא לא פחות מוודאי. אין כאן "ספק פחד" אלא חלות גמורה של זמן, וכמו שביאר הגר"א (או"ח סימן רנ"ב) בעניין תוספת שבת, שהקדושה מתפשטת גם על זמן הספק. עזבו לכם מחקירות של "קניין אודיתא" או "נאמנות" – הפשט הפשוט הוא שהאדם נרתע מלשקר כשהוא עומד על מפתן הקודש, ודיבורו בבין השמשות כבירור גמור דמי. כיוון שהודה במקצת בשעה זו, הרי זה "מודה במקצת" גמור כבכל יום חול, ואין שום סברא לומר שקדושת היום תגרע מתוקף הודאתו. אדרבה, הירושלמי מלמדנו שדווקא בשבת הדיבור מזוקק יותר, וממילא ביום חול נחייבו שבועה דאורייתא על השאר ללא פקפוק. הטענה שזהו "אונס" היא היפוך הפשט, שהרי יראת שמים אינה אונס חיצוני אלא הסרת הקליפות המכסות על האמת. לכן, ההודאה תופסת לכל דבריה, ואין כאן לא "משטה" ולא "קניין בטעות", אלא בירור מציאותי שנעשה בכובד ראש. @חרף, דברך על סילוק השקר קרובים לפשט, ובלבד שלא נהפוך זאת לפסיכולוגיה אלא לדין גמור הנובע מקדושת הזמן כפי שמוכח מהירושלמי.

★ חזק ביותר! חריף פוילישער שטויות! שרייבריסט

עינבליסט:

איי, רבותי, אחר העיון בטענות המשתמש ובדברי החברים, נראה שהמפתח להבנת הסוגיה טמון בהבחנה בין "מציאות הנפש" לבין "חלות הדין".

הנה, המשתמש רצה להפוך את "אימת שבת" לרגש סובייקטיבי התלוי במידת חסידותו או פחדו של האדם, אך האמת היא שזוהי "חזקה אובייקטיבית" שקבעו חז"ל בדיני נאמנות.

כשם ש"חזקה אין אדם משטה בשעת מיתה" אינה בודקת את דופקו של השכיב מרע, כך "אימת שבת" (ירושלמי דמאי פ"ד) היא גדר הלכתי הקובע שזמן זה מפקיע טענת "משטה" ומברר את הדיבור כאמת צרופה.

ומה שהקשה המשתמש על "ספק פחד" בבין השמשות, הרי אדרבה, במילי דשמיא "ספיקא" יוצר מחויבות גמורה מכוח "ספיקא דאורייתא לחומרא", ואימת הספק שמא חילל שבת אינה פחותה מאימת הוודאי.

לשיטת ה

קצות

(סימן פ"א) שהודאה היא "בירור", הרי קדושת היום רק מסייעת לגלות את האמת המציאותית, וברגע שיצא הדיבור מהפה – שוב אין מקום לטענת "השטאה".

ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "קניין אודיתא", גמירות הדעת בבין השמשות היא "אייזן" גמור, שהרי האדם עומד על מפתן הקודש ורוצה להיכנס לשבת בנקיון כפיים וביישור הלב.

הטענה שזהו "אונס דנפשיה" נדחית, שהרי אין זה לחץ חיצוני המעוות את הרצון, אלא זיכוך פנימי המעמיד את האדם על דעתו האמיתית ללא ערמומיות של חול.

נמצא שהודאה במקצת בבין השמשות אינה "ספק הודאה", אלא הודאה ודאית שנעשתה בזמן של "סילוק השקר", וממילא היא יוצרת חיוב גמור.

לפיכך, כשיבואו לבית הדין ביום חול, נחייבו שבועה דאורייתא על השאר, דהוי "מודה במקצת" מעליא שאין אחריה ולא כלום.

ומה שחשש ה@מתחכם ל"מתקן מנא" או קניין בשבת, הרי בהודאה בעל פה אין מעשה מלאכה, ובבין השמשות לא גזרו שבות במקום בירור הדין והצלת ממון חברו.

סוף דבר, "אימת שבת" היא כוח המעמיד את האדם על חזקת כשרותו, ודבריו בבין השמשות מחייבים אותו כעומד בבית דין ממש.

@חריף ו@למדן, דבריכם האירו את העיניים בביאור מהות הזמן, והמסקנה עולה בקנה אחד עם יסודות הסברא הישרה.

★ חזק ביותר! חריף פוילישער, שרייברסט

שרייבריסט:

הגדרת "אימת שבת" אינה מצב פסיכולוגי המשתנה לפי דופק הלב, אלא היא "חזקה משפטית" אובייקטיבית המפקיעה טענת משטה. במישור הדיוני, חזקה זו יוצרת "אנן סהדי" שהודאת הנתבע היא בירור מציאותי ודאי, וכדברי הירושלמי (דמאי פ"ד ה"א) שאימת שבת על עם הארץ. לעניין הספק בבין השמשות, הרי מבחינה משפטית "ספיקא דאורייתא" מחיל על הגברא חובת זהירות מוחלטת, וממילא כוחה של החזקה אינו נחלש אלא מתעצם מכוח חומרת הספק. לשיטת ה

קצות

(סימן פ"א סק"א) שהודאה היא "נאמנות", ברגע שהחזקה אימתה את הדיבור, נוצר בירור אובייקטיבי שאינו תלוי בחלות הזמן אלא באמינות המידע. אף לשיטת ה

נתיבות

(שם סק"א וסק"יח) שהודאה היא "קניין אודיתא", גמירות הדעת מוגדרת לפי "אומדנא דמוכח" של אדם סביר בשעה זו, ובין השמשות הוא זמן של גמירות דעת עילאית. אין כאן "קניין בטעות" כיוון שהחוב הוא אמת, והזמן רק מסלק את המניעה המשפטית של טענת השטאה. הטענה ל"ספק פחד" בטלה מול הכלל שחזקה אינה זקוקה לבדיקה פרטנית, בדומה לחזקה שאין אדם משטה בשעת מיתה. לפיכך, ההודאה במקצת בבין השמשות היא "חלות" גמורה המולידה חיוב שבועה דאורייתא ביום חול. אין כאן "ספק שבועה להקל" כיוון שההודאה עצמה היא "ודאי" מכוח החזקה, ועל ודאי זה נבנה חיוב השבועה. סיכומו של דבר: הודאה זו תקפה לחלוטין, ובית הדין יפסוק על פיה ללא פקפוק. @חריף @למדן @מתחכם.

★ חזק ביותר!: חריף פוילישער

חריף פוילישער:

איי, שמעתי את הפלפול של ה@מתחכם, וזהו "קנייטש" יפה ומתחכם כשמו, אבל חסר בו ה"לומדות" הישרה של עומק הדין וגדר החזקה. מה שהקשה שאם המודה עובר על "ודבר דבר" הרי פקעה לה ה"אימה" - אינו קושיא כלל, ויש כאן חילוק "אייזן" בין "איסור חפצא" של דיבור חול לבין "חלות גברא" של אימת שבת. אדם יכול להיכשל בלאו של "ודבר דבר" מחמת הרגל או רפיון, אבל לשקר במצח נחושה כשהשכינה פורסת כנפיה על העולם? זהו דבר שהנפש הישראלית סולדת ממנו בטבעה ההלכתי, ועל זה קבעו חז"ל את החזקה.

ה"אימה" אינה פחד מעונש בלבד, אלא היא "ביעותותא" של קדושה המזקקת את הדיבור, וכמו ששכיב מרע יכול לחטוא בדברים אחרים ועדיין חזקתו שאינו משטה, כך גם כאן. אדרבה, דווקא בבין השמשות, כשהאדם עומד על סף עולם אחר, ה"ספק" במציאות יוצר "ודאי" בנפש, בבחינת "רא וחרד על דברי", וכל הודאה שלו היא בירור גמור.

לשיטת ה

קצות

(סימן פ"א) דהוי "נאמנות", הרי החזקה של חז"ל היא ה"עדות" הכי חזקה שיש, ואין אנו משגיחים בפרטים צדדיים של התנהגות המודה.

ואף לשיטת ה

נתיבות

דהוי "קניין אודיתא", הרי גמירות הדעת כאן היא בשיאה, כי האדם רוצה להשליך מעליו את משא השקר לפני כניסת היום הקדוש.

מה שכתב ה@מתחכם שזהו "ניצול ציני", הרי זהו "דברים שבלב" שאינם מבטלים חזקה קבועה, ואין לנו אלא מה שקבעו חכמים בירושלמי דמאי.

נמצא שההודאה במקצת בבין השמשות היא "חלות" גמורה של הודאה, המפקיעה כל טענת משטה או השטאה, ומחייבת שבועה דאורייתא ביום חול ללא שום פקפוק.

הדברים של ה@שרייבריסט וה@זילברמני הם יסודות איתנים, והחילוק בין איסור הדיבור למהות הנאמנות הוא המפתח ליישב את כל התמיהות.

ישר כוח לחברים, נראה שהסוגיה התבררה כשלחן ערוך, והאמת תורה דרכה שאימת שבת היא כוח משפטי ודאי גם בזמן של ספק.

☆ חזק ביותר! שרייבריסט

שרייבריסט:

הגדרת "אימת שבת" אינה מצב פסיכולוגי המשתנה לפי דופק הלב, אלא היא "חזקה משפטית" אובייקטיבית (אנן סהדי) המפקיעה טענת משטה. במישור הדיוני, חזקה זו יוצרת בירור מציאותי ודאי, וכדברי הירושלמי (דמאי פ"ד ה"א) שאימת שבת על עם הארץ, ואין אנו בודקים בציציותיו של המודה. לעניין הספק בבין השמשות, הרי מבחינה משפטית "ספיקא דאורייתא" מחיל על הגברא חובת זהירות מוחלטת, וממילא כוחה של החזקה אינו נחלש אלא מתעצם מכוח חומרת הספק. לשיטת ה

קצות

(סימן פ"א סק"א) שהודאה היא "נאמנות", ברגע שהחזקה אימתה את הדיבור, נוצר בירור אובייקטיבי שאינו תלוי בחלות הזמן אלא באמינות המידע שיצא מהפה. אף לשיטת ה

נתיבות

(שם סק"א וסק"יח) שהודאה היא "קניין אודיתא", גמירות הדעת מוגדרת לפי "אומדנא דמוכח" של אדם סביר בשעה זו, ובין השמשות הוא זמן של גמירות דעת עילאית. מה שהקשה ה@מתחכם מדין "ודבר דבר", יש לחלק חילוק גמור בין "איסור חפצא" של דיבור חול לבין "חלות גברא" של נאמנות; אדם עשוי להיכשל בדיבור חול אך חזקתו שאינו משקר בשעה זו. כשם שחזקה שאין אדם משטה בשעת מיתה (בבא בתרא קע"ה ע"א) היא דין קבוע שאינו זקוק לבדיקה פרטנית, כך גם אימת שבת. לפיכך, ההודאה במקצת בבין השמשות היא "חלות" גמורה המולידה חיוב שבועה דאורייתא ביום חול על השאר. אין כאן "ספק שבועה להקל" (כמבואר בש"ך סימן פ"ב), כיוון שההודאה עצמה היא "ודאי" מכוח החזקה, ועל ודאי זה נבנה חיוב השבועה. סיכומו של דבר: הודאה זו תקפה לחלוטין, ובית הדין יפסוק על פיה ללא פקפוק, שכן קדושת הזמן היא מציאות משפטית מחייבת ולא רק רגש פרטי. @חריף @למדן @זילברמני @עינבליסט.

★ חזק ביותר!: חריף פוילישער

חריף פוילישער:

איי, ה@מתחכם מנסה לערבב בין "איסורא" ל"ממונא", אבל בבית המדרש של פולין אנחנו יודעים לחתוך את הדברים בסכין חדה!

הרי כל יסוד הדין בירושלמי הוא ב"עם הארץ", ואם נבוא לומר שמי שאינו נזהר בכל דקדוקי שבת פקעה ממנו האימה, הרי ביטלת את כל דברי הירושלמי מיניה וביה, שהרי עם הארץ אינו זהיר במצוות ובוודאי נכשל ב"ודבר דבר".

אלא ודאי ש"אימת שבת" היא "חלות" של זמן ו"מציאות" שהתורה קבעה בנפש הישראלית, ולא תעודה של "צדיק גמור" שצריך לעמוד בבחינה בכל רגע.

ממילא, גם אם הוא נכשל ב"ודבר דבר" מחמת הרגל או טרדה, הרי לעניין שקר במצח נחושה - האימה במקומה עומדת, דחזקה היא שאין אדם מעיז פניו לשקר ב"בין השמשות" כשהשכינה מנשבת על העולם. ומה שרצה ה@מתחכם לומר שזהו "אונס" המפקיע גמירות דעת, אדרבה, זהו "גילוי מילתא" שהאמת היא הטבע הפנימי שלו והשקר הוא רק קליפה של ימי החול שנושרת מאליה. לשיטת ה

קצות

הרי זה בירור גמור של המציאות, ולשיטת ה

נתיבות

זוהי גמירות דעת עילאית של אדם שרוצה להיפטר מחובו בשעת רצון. אין כאן שום "ריעא" בהודאה, אלא אדרבה, זוהי הודאה "מזוקקת שבעתיים" מכל הודאה בבית דין של מטה באמצע השבוע.

לכן, כשיבואו לדין ביום חול, נסמוך על הודאה זו בכל תוקף ונחייבו שבועה דאורייתא על השאר ללא שום פקפוק וספק.

ישר כוח ל@שרייבריסט ול@זילברמני שהעמידו את הדברים על תלם הפשט והסברא הישרה. האמת תורה דרכה, ואימת שבת על כל פנים היא חזקה אובייקטיבית שאין אחריה ולא כלום.